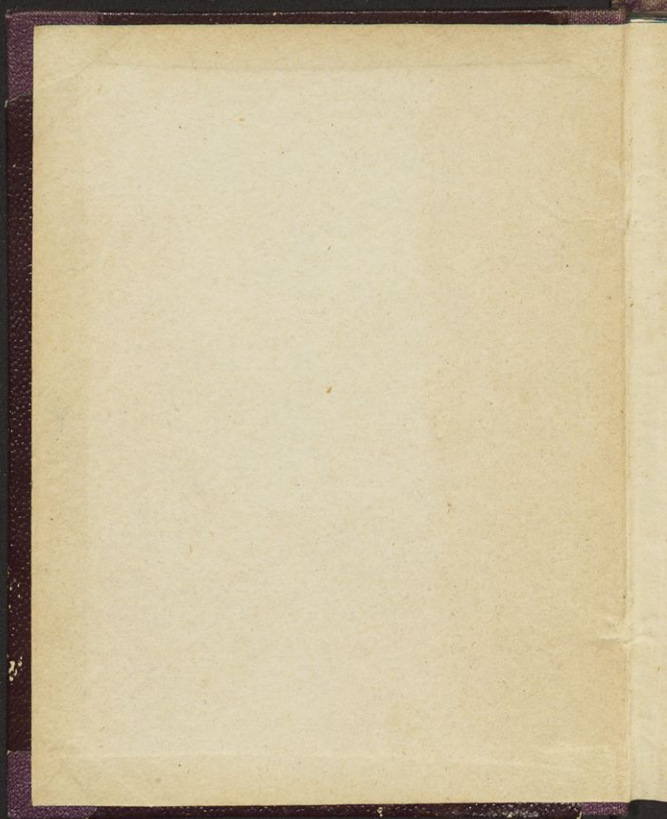

II

M 40247

2

40247

Z V Ě Z D I C E

od

Radoslava Razlag-a.

Z V É Z D I C E

od

Radoslava Razlag-a.

Serdea nikak nedajmo tudjini,
Dužni smo sve davat domovini,
Ova mati nas je odgojila,
Njezin je naš život bratjo mila!

G. Janko Drašković.

J. Urhovec

U GRADCU.

Tiskom Tancerovim. 1851.

1/2

III n 40247 R

J. Čukar

MLADEŽI JUGOSLAVENSKOJ

posvetjuje

pisatelj.

Kdé Adria se pění,
Kdé jek Baltu stona,
Kdé Ural osnéženy,
Kdé put Neva kona:
Znaš li ty tento kraj,
Svétoŝahly ten kraj? —
Kraj tento jest Slavia,
Ta predvéka Slavia.

Ljudevit Štur.

ZVÉZDICA I.

Slavorum montes, Slavorum numina flete;
Flete meos natos, magnosque dolores,
Sic volo, sic cupio Slavorum saucia mater.

Jacobus Jacobaeus.

Užeži Vilo! serdce moje ognjem živim
čutjenja domorodnoga, da se sagriju grudi
bratje moje vse na široko, kuda majka Slava
svoje sinke broji. Uvedi me u tužna stoletja
minulosti nesrécne, sramotne, da nam oko od
žalosti solze roni, kako bi nam mili žari soln-
ca blagoga zasterti; kako povsuda po pro-
stranoj zémlji slavske détce nezgoda ljuto
bésni; kako nečlovéčna majka svoje vlastite
sinke mori.

Kratko trajaše zlata doba slavjanskoga
plémena; nježne senjarie srécnih preddédo-
vah naših razkropiše strahovite burje, koje
kako molnja iz vedra neba udariše u domo-
vanja mira, bogočastja i gostoljubja. — Gdé

visoke Tatre dižu svoju glavu nebu pod oblake; tam bi kolévka našega ogromnoga naroda. Kano listje gore umnoži se dobra dézca dobre matke i poplavi vse poljane od morja sinjega, gdé Rimljane uči ladje tesati, vse do zlatorujnoga Urala, gdé po véčnom ledu severnaja bratja gazi. Černo morje mu ne ograniči iztoka, več se širi vse do zibike prestare. Jantar spravlja na pénečem Baltu, bogu se moli u Retri i Arkoni, gdé se Svan-tevitu klanja na zahvalu tolike sréce. Berzo mine zlata doba vesele mladosti. Dušmani ljuti prodroše u tvoje zlatoklasno polje od uzhodne i zapadne strani vse nemilo gazeć, néti sédi vlasi, néti mlado lice ne ukroti smélosti divje. Padahu slavjanska plémena kano trava zelena, cvéteća pod kosom smertonosnom, neusmiljnom. Tatarske ćete poplaviše vlastninu tvoju, a ti jedva sténja pod udarci, koje ti bič božji déli darežljivo. Zvézdogorski Jaroslav i pusto po-

lje na Grobniku vide prvi tvoju zvezdu predhodnicu rana jutra u onoj dobi, koja protira begajuće čete u ravnine azijske. Sviataja Rus počne sabirati u svoje krilo, u svoje naručaje razdrobljenu détcu, ona odvažno korači na susrét budućnosti slavnoj.

Hrabra Poljska vidi kod Maciejovicalh svoju skrajnju slavu, s Kosćiuškom bi slava njena pokopana, dok poljska bratja neće tražiti slave nove u bratskoj slogi, do koje da se tim laglje uzvisi, jest razcépljena u tri svéta strane, neka se sama osvédoči, kako tlači — nesloga.

Česka zvezda zajde za bélu goru; tamo se pokopa stara doba, da joj na gomili ustane nova slava, nova dika u smislu slavjanstva.

A tužna dézca od Balkana, Velebita! ? Na Kosovom polju projde tvoje solnce, merkla noć zastere célu zémlju tvoju, cvile samo ljute zmije, graku samo ptice ponoćnice

i gavrani černi. Ti si robinjica okrutnika ostudnoga, ti si hlébeca prosiš od nemila do nedraga. Tužna zémľjo, tužne déctce, tužni dom! Nemoj zaboraviti svoje nékdajne veličine, spomni se čestokrat svojih Kraljevičah, Obiličah a tvoji jošće vsejednako hrabri sinovi budu otresti iz svojih plečah jarem nevrédni; i tebi će svanuti blago solnce slobode slavjanske — doći će Vidov den i za te.

Od zapadne strani užasni do nas dopiru glasi, jer nam vragovi naši pogaziše mlado i staro. Vse odtudji nam se u zémľjici slavskoj, gore, réke i livade. Ona hrani strane ljudi blagodarmi svojimi, dočim sinovi njeni pravi spavaju u krilu goleme jedne gomile studene.

Slavski rode! nova doba novu traži snagu. Budi vsegda na oprezu, no krépka ruka, bistra pamet i blaga volja će nadvladati veskoliki svét. Znanstva blago obće dobro budi po premiloj našoj domo-

vini, koja jest široka od sévera tja do juga, a od iztoka do zapada dolga. Kada Donava, Volga, Visla i Veltava svoje sinke vode do mudricah slavjanskih, koje sada su prognane u livade zelene i pustinje neplodne; onda je i pred tvoja vrata posijal topli žar majčinoga oka. Čuvaj svoje dobro i rukom želéznom, oštri meće svoje, da ti zloba ne uzkrati one dobe blagomile, da ti opét oholest na vratu ne jaše. — Kada učverstiš obću svobodu po prostranoj zémli onda stoperv možeš mirno polje obdélavati, da si gladno nasitiš čedo, da si žednu napojiš détcu živom vodom, koja romoneća péva svobodu, jednakost i bratimstvo narodah; onda možeš veselim serdcem reći:

„Vtrini solze mati naša mila,

Vtrini solze dosta si jih lila.“

ZVÉZDICA II.

Ai zdé leží zém ta pred okem mym selzy ronioim,
Nékdy kolebka, nyní naroda mého rakev.

Jan Kolar.

Jedna gomila zakriva tužnomu pogledu
kosti tisučerih bratovah. Zeleni sag zastira
skeleće rane, koje jim kruti dušmani zada-
doše. — Radostno putovaše pobožna dětca
k bogovom svojim, da dopolni svetu službu,
da velikomu duhu svoju hvalu javi za podé-
ljene mu blagdane, da ga prosi za budućnost
srécnu. Veselim serdcem donese plodove
najlépše njivah i stadah svojih, zlate rude
temnih jamah, robu dragocénu, koju morjem
dopelje od obalah bogatih. Péva Slavjan,
serdce mu u persah poskakuje prevelika ve-
selja, jerbo samo svoje brani, tudjega ne
traži. Ori glas se slavski u Pomorjanah,
Laba, Odra stada poji slavska, od Donave

bistre do Balta valovah pénečih uljulja jeden mili glas jedne matke détcu u senjarie sladke; veselim uzklikom pozdravi ranom zorom solnce blago, kada béli den otvara, no ne misli na merклу noć, koja će joj uvék dragu domovinu pokrivati. Dodje tudjin, kojega pervo podučí plodorodno polje obdélavati, kojemu bez sumnje odkrije zlata žile, kojega učí veslati i kormiliti po čudapolnom morja zerdcalu. Na zahvalu tolike usluge metne te iz vlastnoga domovanja, on ti staro otme ognjišće, odbaci bogove tvoje, da ti svoje narine, uzme tebi tvoje običaje, jezik majke mile, obraz tvoj prijazni, da si tudjin u materinoj zémlji, koja grob jedva imade za te. — Tužni duh moj stoji tam pred grobljem tvojim, zahman tražim Slavjanah u slavjanskoj zémlji, vse je pusto, vse je tiho, prošastnosti morje mi se čini kako jezero, koje utopi srodnu bratju, da je hrana hladnokervnoj zvéřini. Ja koračim korakom lagahnim

po pustinji golemoj; miris svetih lipah, koje posadiše preddédovi naši, dirne mi do uzduha, vidim polje zlatoklasno, perivoj cvéteći, gledam barke hitroplovke — alj vse tudje, vse nemilo šuti. Pod lipe se ne sbira družba naša, polja ne žanje Slavjanka krasnolična, barke tudjince bogate. Slavjan skrije se pod zémlju černu, da ne vidi sramotnih vékovah, da si odpočine u majčinom krilu, dok ga novi duh ne probudi na poslovanje novo u blagor človéčanstva. Kto će život donesti u ovu ogromnu gomilu? — Matka Slava razposla véstnike svoje s veselim glasom u vse četiri strane domovine naše, došli budu i u zapadne strane, koje zapletke krigova mudrovanja teško vežu.

Kako na gomili svoje ljube drage plačemo na ovom tužnom polju, koje se tolikokrati porumeni kervcom nevinom. Dok ti, mili rode! polje obdélavaš i pšenicu séješ bélicu, dok ti u svojoj staroj véri kano pravi kerstja-

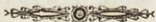
nin živiš nehaječ za zulume i bojeve kervave, gazi suséd divji svetu pravdu nogami, nejaku mori détcu tvoju, sramoti mlade déve tvoje, miroljubivim mužem tvojim metne težki jarem na vrat, da nepravda strahovita k pravednomu nebu vapi za osvetu. No bogovi tvoji padoše oborjeni iz prestoljah svojih, svetjeniki Kristovi dovedoše za sobom silne vojske, koje na slavu Bogu nakvasiše vsu zémlju tvoju kervcom tvojom, da ustupiš ogladjeno mésto gladnim lupežem. Zémlja tvoja sténja pod težkim oružjem sakovanim iz želéza, s kojim ti postilja sitnomu sémenu, da ti klasjem porodi stostručnim. Uma tvogega proizvode smélo ti uništi, da tim prie zaboraviš minulost nékdajnu, zlatu dobu sréće mlade, pervobitne slave tihe.

Sveta pravda i človéčanska ljubav te ne spasi nepravde, ako se muževno ne latiš posla, da si kukolja očistiš zémlju, da činom pokažeš, kako si shvatal obću zadaću céloga

člověčanstva, blago budućnosti naše, koje valja od gadnih zlobnikah hrabro braniti, ako uztréba i bridkom ćordom, oštrim mećem. Nećeš se obraniti samosilja, ako se navadno ti razcěpiš u šake malene, no ako se složiš u bezbrojnu ćetu jednu. Sveta pravda će tékom ćasovah pobéditi vsaku nepravdu, ako i mi dćjstvujemo vitežko budi umom, budi rukom. — Koliko nesložnih plémenah nam umori nemili udes u zapadnih stranah! Jošće možemo viditi ostanke kervavoga mesarenja, nekristjanskoga postupanja nazivokristjanah protiv onih nevěrnikaht kristjansko živećih.

Rode mili! pusti svét zapadni svojom šarenom oděćom, nek se hrusti slavom svojom taštom, koju člověćjom podléva kervcom; motri neprestano bistrim okom iztok mladi, koj se preporadja u življenje novo. Tmina već zastira zapadne krajine, na iztoćnoj strani žarko solnce sije. Toplo će posinuti u naše gomile i premda ne probudi télesah

naših nesložnih praotecah, to će probuditi njihov prerodjeni u slozi duh, da dirne u serdca njihovih potomcah, da jim procvete domovina u vsem, što je dobro, krasno, istinito; da se sve odstrani, što ne vodi k cilju naše matke, matke premilene do sada pozabljene,

ZVÉZDICA III.

Srétan, komu nebo poda,
Ko ovima na Grobniku
Za slobodu svoga roda
Izprazniti čašu priku;
Kto da mekšu postelj ište
Neg za narod svoj ratište?!

Demeter.

Cto tamo vervi po livadah zelenih i vse živo pogazi bilje? Divji čopor strašnih zvéri? Risi i hiene, koje hoću kerv da sisaju jošće vruću? Ili su volkovi u človéckoj slici? Bègaj déte malašno, plašna dévo prodji se lépote svoje, sédi starče skrij se pod zémlicju černu, jer ti otčevine tvrde mužke ruke braniti ne mogu. Jaoh zémli, kroz koju prolazi ona divja četa, koju proléti zmija krilatice. Dodje Tartar divji, kosi rod slavjanski kano travu oštra kosa, no po vékovih pretežkoga robovanja jedva skine iz plečah svojih

jarem sramotni, kada se maleni rodovi sliju u carstvo jedno i nje nadušuje uzhitjenje za svobodu narodnu i domovanje umerlih predédovah svojih. Slavjani oslobodiše zapadne strane konjah mongolskih, kada jim na véčitu uspomenu postaviše velikansku gomiľu na grobničkoj pustinji grobosličnoj.

Rado ide Slavjan u vojnike i péva davorie, písme junačke, kada u čelo gleda béloj smerti, kano da vodi sestricu milenu na pir svatbeni. Veselo i hrabro opravľja tužni posel ratovanja, kada se bori za sveta prava vére, doma, narodnosti svoje; jer podobro znade, da su sveti domovine aldovi najmanjši. Čestokrati se sétja Serbin svojih Kraljevićah, Obilićah i černoga Jurja; Čeh sorodni Libuše predavne, Otokara, Žižke, Poljak sméli Jana Sobieskoga, Kosćiuška, Rus mogućni stolét-noga jarma tatarskoga i požara Moskve grada.

Turobna je služba užasnoga bojevanja, kada se sinovi jedne majke obće, prirode

božanske, kano ljute zmiije, divje néme zvéri bace u kervavu propast, kada se po širokoj zémli ravnoj, polodovitoj ne vidi drugo, no samo trule kosti, hromi udi, nesrétnici osakatjeni. Žalostnim pogledom motri milo oko solnea žarkoga peklenski prizor, kada človék za človékom ljuto básni, da propadne ili ga pobédi, da mu slédi kervava slava ili prokletstvo potomcah. — Kada će doći blagden ožudjeni mira vseobčega? Kada će prestati uzajemno mesarenje nečlovéčno na zémli, koju ima um u raj a ne u pekel pretvoriti? Onda stoperv, kada prestane nepravda narode razdvojivati; kada se obistini božanstveni zakon sina božjega: Nemoj nikomu učiniti, čto voliš da se i tebi ne čini. Daleko, gotovo daleko jest ona doba blažena, no nemojmo sdvojiti na človéčjem rodu i tersimo se vsom snagom duševnom, da budu rédki oni prizori kervavi, koji su do sada žalibože! jedina slava nekojih narodah, s kom se uvék

diče nalik oroslanah, risah i hienah divjih, nalik zagazećim plémenom ljudskim u hostah amerikanskih, koji se samo glavah posékane svoje bratje ravnorodne diče. Tužna slava udesa nemiloga! — Slavjan krotki nikada ne hlepi za takvom slavom, mirno orje plodonosno polje; on ne mori ulovljenih neprijateljah, jih ne zaderžuje u robovanju težkom, jer povsuda cíni svobodu: no kto vréden nije svobode, taj ne štjuje ine svobode. Slavjan s plugom ménja ćordu bridku, konji voze zlatoklasno snopje u domovanja mira; barke njegove, berzi labudovi na solnčanom zerdcalu nose blagoslov na obale strane, a ne prokletstvo, jad i čemer. — No kamo te dovede, rode moj mileni! nagon dévičanski? Da zloba i nepravda šire svoja krila nedositna u vse četiri strane domovine tvoje, da dética tvoja prognana iz hrama vlastnoga cvili i jauče po širokom svétu, da oholost mirno spava, dok ti čuvaš

medje strane i si često spasitelja moriš. Brat protiv brata stoji na ratišću, da za tudje blago a sebi na ušterb kervcu lije slavsku, da mu domovinu, krasni predél zémlje svoje, vragovi nemili dajlje gaze; a mati Slava solze roni gorke, jerbo détea njena tudje brani, svoje zabacuje.

Upoznaš već, mladino slavsko! kamo zagazismo? Nećemo moći izlaziti, ako se ne vratimo natrag, ako se svojski ne latimo posla, ne da nevinost potlačimo, no da zloba plaho bégne iz slavjanskih stranah; da se zémlja nam očisti zmijah, pijavicah i éernih gavránah; da si sebi i žanjemo, meljemo; da si sebi béle hrame stavimo; da je pravedni tudjin gost nam mili a ne kruti zulumčar u našem domu. — Pohiti na polje ravno mladežu mila, krasno dobro majke stare! kada zaslišiš tutnju bubnjevah, grom stoustručni topovah i zvek mečevah bratje svoje, koja se bori za narodnosti svete blago. Sin

ostavlja majku staru, otca sédoga, brat cé-
liva sestru svoju na razstanku, dragi se iz-
vija miloj ljuboj od serdca kucajućega, da
prelije slavno kervcu svoju za otčevinu milu,
za svobodu roda; da vijuc si zelen lovorike
vénc pogine na bojišću ili da se vrati svoj
u svoju domovina, kada pobédi svobodnom
rukou robske čete nepravdi služeće. Pripa-
sajte bridke sablje, naostrite svoje meće,
osédlajte berze konje, rušite, končajte ker-
voloke, ražajte, tolcite, gušite nepriatelje
Slavjanah. — Radi sréce ne poreče mladež
naša slavjanska, da se vréme tim pospéši,
kada ćemo opét konje svoje predprezivati,
da nam rjuju plugom zakovanim iz čordah
naših zémlju ravnu, da se ne ore davorie
strahovite po mirnih gorah i planjavah, no
samo nježne písme ljubavi i sréce ljudske;
da se štiju dévice mudrice, koje plaho béže
izpod ratne zémlje. Za sada pak si glu-

boko u serdce utisnimo slova Mijata Stojanovića :

A kto žali danas poginuti
Za pravicu i svog roda sréću,
Nije vrédan, da ga zémlja nosi,
Nije vrédan, da se Slavjan zove,
Čern mu obraz pred Bogom i svétom !

ZVÉZDICA IV.

Svemu svétu svitje zora,
Kod Balkana neima dana!
Usréd gorcieh suzah mora
Gori, gori ljuta rana,
Kuju robstvo zadade.

O g n j. U t i e š e n o v i ć.

Serbska zémľjo, gnjezdo sokolovah! Den 15. lipnja méseca godine 1389 pogubi slavu tvoju na Kosovom ravnom. Na ovaj létni den se smerzne drévo sréce tvoje stolétne; tuga zastere čitavu domovinu tvoju od sinje Jadre do morja černoga, od bistre Donave do Cari-grada zlatoga. Solnca žarkoga ti nedopušća gledati meгла gusta, koja si legne na obédvé strani stermečega Balkana — jer se barjak slavski na Kosovom obori. Na ovom polju bi pogubljene tisućine hrabnih junakah sa knézi svojimi i vojvodi čestitimi: serbski knéz car Lazar, stari Jug Bogdan i devet sinovah njegovih, devet mladih Jugovi-

2
1
ćah i Miloš Obilić, počto bi pogubil turskoga cara Murata. Silu božju Turčinah posekoše hrabre mišice serbske; no prokleti izdaica Branković Vuk izda bratju svoju, tasta svojega, a izdajstvom svojim baci celi narod u stolétno robovanje. On izvadi gréšnom rukom serdce matere zvoje kano ljuti zmaj, kada majci vlastnoj grob otvori kervavi. Proklet bil vsaki izdaica! — Ova rana naroda našega nam vsegda gorku zadade bol, kada se ovaj tužni izgled ponavlja. Gadna kukavica vlači oči svoje po zémljici černoj, jer ne može poštenomu človéku da pogleda u obraz pošten. Pozdni potomci proklinjaju ime Efialta, koj izdade junačku četu Leonida kod Termopilah, dočim slavna uspomena ovih za domovine blagor padših uvék živi. Neima serdca, neima snage takva gerda potajnica, jer za malu korist sréću i slavu roda svojega izruči nepriateljem.

Čujte, slavski bratri po prostranoj Slavii,

jauk i lelek tužne bratje svoje, koja već od trista godinica sténja pod jarmom težkim poluméseca! Ti pak Bože mili, otče blagi! smiluj se u sdvojenju strašnom k tebi upajuće détte, jer človecje moći ne mogu više prenesti križa težkoga. Probudi srodnu bratju, da jednom spozna nevoľju i bédu roda svojega, da bude svobodni traga u domovini zarobljenoj. —

Majka rodi čedo mlado, plače, gorke roni solze, kada mu poviri u oči nevine, kada pomisli, da možda nikada neće progledati iz mertvila guste tmine, koja obkoliva robove. Déva rujnolična péva svoje žalostinke, jer podobro znade, da cvét najkrasniji dévičanstva seguren nije pred majmunskom slastju nevérnikah krutih. Mladiće vežu verige železne u temnici temnoj; sédi stáreci ječu na kolju nemilo i zahman nariču imena sinovah svojih; déte drobno majci se otimlje, da se nezna sétjat domovine, majka sama baca

konjem se pod noge. Turčin ruši, pali kuće bédne détkce, kristjan orje, žanje s znojem vrućim, da se lakomnost nasiti bezposelna. Vse prodade za izkupit golu dušu bar za kratko vréme, no kada se Osmanlija vrati i zapita blaga ostaloga . . . . tada smert studena prognane od ognjišća svojega uljulja u kolévcu od glada i leda. Neima veće tuge od tuge tvoje; neima veće muke od muke tvoje, ljude žalostni! no ipak će prie kamenje solzah proplakati, negobi se tebe smilovali zapadni narodi, koji se uvék prosvétom diče. Zahman čekaš pomoći od zapada, tužna majko, kada solze roniš gorke niz suhotno lice bédno. —

Utěšite se mučenici vére Kristove i prosvéte slavjanske! Doći će létni Vidov den i za vas, koj će pognati spasiteljne pupoljce sréce nove, nove slave, koju zori u zajednost slavska. Stresti ćeš jarem bratjo zatravljena! ako Slava mati barjak

tebi blagoslovi, jer narodi ini traže samo svoju korist, kada nude tebi samostalnost, jer na videz samo gerle. Slava mati će ti utěhu donesti, Slava mati budi nada tvoja, ona će ti biti pokrovitelj svete pravde, ona bude otec sirotinje ostavljene i pogleda okom orla krilatoga po širokom polju stolětnoga robovanja. —

Eto ti nenadano svanutje novoga dneva! Pravedni Bog nam stvori světlo solnce, da se vidi muka nezinoga, da se kaznuje zloba potlačiteljah, da běli den donese radost i veselje serdcu žalostnomu. O rode tuženi Jugoslavie mile! pazi na zvězdicu, koja ti naznači rajsku dobu osvobodjenja, sětjaj se onda dneva na Kosovom, koj savije srěcu tvoju černimi oblaci. Bog vsemili će miloserdno tebe gledati i braniti krivnje nove, jer izdajstvo, baštinu predděovah svojih, već opereš solzami nedolžne dětce, kervju sincevah svojih, ognjem ju izbrišeš kućah

svojih, koje Turčin ti zapali na zahvalu toli sramotnoga izdajstva. Jošće u tebi živi junačko koléno, strah i trepet tlačiteljah tvojih, koji budu bégati putem uzhodnim, od kuda su došli, kada se probude tvoji Kastriotići i Bočari. U ponor véčitoga robovanja neće propasti zémlja, koja goji sokolove sive; jer slavski genij nad tobom bdije, kojega moć peklenska nenadvlada. Prigerli dakle oba dvéma rukama slogu bratsku, koja sama će te izbaviti zla vsega, jer kto neće brata za brata, će tudjina opét za gospodara. Slavjanski genij léti hitrimi krilami po širokom svétu majke Slave . . . . Okani se nesloge jadne, da budeš na skorom vrédna milosti nebeske, koja će se tebi u novoj jasnoj zvezdi pokazati. Kada nastopi ona doba spasiteljna, skokom skoči na junačke noge, hvataj oštre meće svoje, razvij barjak slavski i ne miruj, dok se dušmanom tvojim ne izgubi traga. Kada očistiš zémlju svoju zmijah

gadnih, zmajevah ognjevitih, onda stoperv
možeš Vilah blage čete dozvati, da pomoću
ovih dévah čistih domovina naša prosvétom
procvéte slavskom, srécóm, blagostanjem od
snéženoga Triglava, prék klisurah Velebita
vse do naše zémlje zabalkanske. Béle ptice
golubice i slavulji maleni pak budu pévati
tvoju sréću, tvoju slavu po prostranoj domo-
vini bratje složne.

ZVÉZDICA V.

Sloga, drobno, prosto sveto slovo!
Zašto tebe rod moj ne razumi;
Zašto gazeé serdce brajanovo
Vazda samo vruga svôga kumi?

Rakovec.

Bezbrojna détna jedne matke koraçi po neizmérnom svétu vse od morja sinjega do morja lednoga bélih valovah. Nosi u sebi silu Rimljanah slavnih, čuva skerbno nježnu čut Grecie prosvétjene. Rjuje zémlju plodonosnu, kopa rude zlatorujne, vodi vojsku neštevilnu, brodi po širokom morju, uči slova mudrovanja — no itak neima nigdé slave, nigdé sréće, nigdé snage. Brat pred bratom obraz svoj zakriva, kçi se plaši majke svoje, vsa rodina si je tudja, strana, nikomu ni mila. Slavjan slavu sam izdaje, brat proti bratu ljuto básni, sam u svojoj drobi rova, slav-

sku zémľu kvasi slavskom kervcom. Kod vsakoga uzhoda najde i kod vsakoga zahoda ostavlja u ovoj težkoj bédi žarko solnce Slaviu prelépu. — Stara borba Čeha, Leha, Meha jošće vsejednako trajaše i porodiše kletim plodom, da nam Volgu, Vislu Tatarin poplavi, da nam Laba se odtudji, da na Tatri détea plače, da Donava solzah raste, da sokole starodavne gvoždjene verige vežu. Ide čedo mladolétno, traži hlébea kod tudjinca, jer ostavi matke krilo, pak se baci maćuhi u sovražni naručaj, koja mlékom ga otrova, da proti vlastne majke básni, da nepozna bratje svoje, — da je tudjin u tudjini, da je stran u domovini. Sužni jarem mu omili, tudjin verige donese težke, on praderzno stopa na persa tvoja prosta, jaše ti na vratu, da počneš samoga sebe zaničavati, za da tudjoj sebičnosti bolje služiš. Obljubi ti protinaravna nauka, da ti povse život umori, prigerliš tudji jezik, da zabora-

viš nékdajnu slavu, primeš običaje tudje, da za merklu noć béli den zaméniš, k tudjoj se obratiš majci — — majci? — ah nikada ti nebi majka, bila ti je maćuha studena, koja ti neda stanovanja, jer njenoj détcu jošće nijesi sozidal poslojah velikanskih; déli ti samo hlébea suhoga, kojega škropiš solzami; ti smerzuješ brez haljinah, koje tudjin ti oti- ma; neimaš mésta, gdé si odpočineš od tež- koga znoja, jer tudja mati svoju samo téši détcu. Ako komu dodije robsko žitje, mahom sila ga uhvati, verigami ga oklene, metne u ponore temne gdéno tužen jadikuje, dok mu béla smert na usta ne sédne. — No mati Slava od žalosti gorke roni solze. Vabi ne- srétnike milim glasom materinskim u materino krilo, u svoj topli naručaj, na svoje serdce, na svoje grudi, da mu snaga se okrépi, koja bi mu još ostala od stolétnoga robovanja. Maćuhina ruka neima kruha zate, neima og- nja, da si žile smerzle odtopiš, neće da te

pusti pod krov, da otvori vrata, kada burja strahovita bésni. Kaže kano rugajuć ti: gdé su ruke tvoje majke? gdé je tvoja domovina? —

O mladina, materina diko! Skupljaj se okolo svoje matke grij se kod svojega ognjišća, ljubi svoju domovinu. Tvoja majka nije mati, tudji ogenj ne sagrije, tudja domovina nije tvoja. Tri su slova malašna i drobna, koja budu tebe spasiti, ako je podobro uvažiš. Pervo slovo jest: sloga, drugo slovo: sloga, tretje slovo: opét sloga. Sloga će ti podéлити slavu do sada nevidjenu, slogom ćeš doveršiti ogromnu zadaću svoju, sloga žanje, sloga melje bélicu pšenicu, sloga samo ju uživa. Sétjaj se vsegda krasne naše poslovice: sloga jači a nesloga tlači. Sila tvoja duševna rode moj! jest mlada, krépka, nepokvarjena; nijesi je razdrobil u ništetnih malenkostih, nijesi je pogazil s mudrovanjem zapadnoga svéta.

Jošće vlada u tebi naravska sila, koju tréba samo upotrěbljavati za dosegnutje cilja slavjanstva mladoga. Jezik naš sličn lipinemu cvetju mirisećemu nam ima uzrodit ploidom vseobćim, da prestanemo se kako narodičice smatrati vsaki sa svojim slovstvićem, kojih nikto ne poštuje, jer nesložne neimaju cène. S jednim slovstvom porodjenim iz složnih silah se budemo kano jeden narod smatrali, da smo strah i groza zločinskih narodah no priatelji onih, koji štiju sveta slova: svobodu, jednakost i bratinstvo. Prolazimo pazljivim okom minulost našu sramotnu, projdimo vékove nezgodne nesložne détte majke starodavne; tražimo tragove nesrécé naše, tražimo izvore vragovah naših; motrimo sadajnost mutnu bistrim okom, gledajmo bratju razcviljenu, razdrobljenu po širokom svétu — a najti ćemo na dnu sakrivenu — neslogu, no spred očiuh nam će padati koprena.

ZVÉZDICA VI.

O bratjo čujte!... ori se... ori se...

O glasi mili slutjenja sladkoga!...

Ko zorom tihi povétarci

Ori se... ori se... jeka ječi...

O. Utičešenič.

„Topli će véter duhnuti i vsim ljudem jednu misel udahnuti“ kažu kod nas ljudi pripovédajuć povést od kralja Matjaša, koj sa svojom černom vojskom u nékoj špilji čeka, dok ga prava doba ne pozove na pripomoć borećoj se bratji, da ju izbavi iz nepriateljskih rukah, koje gerleć dave. — Po-bratimi mili! Kto ne uvidja, da se ona doba blagomila sjedinjenja vsih ljudi kod nas jednom približuje! Motrimo bistrim okom radinost bratje naše na Veltavi, koji nalik malenih pčelah povsuda traže slavski med, gdéno cvetu nam livade, gdéno lipe šire grane svoje

zelene u slavjanskih dvorih. Nije znoj jim muka, nije bréme, jer jim ljubav do matke stare, nekada toliko slavne, u poslovanju ruke vodi. — Doba je već najnuždnia, da i mi Jugoslaveni ozbiljno počnemo naslédovati bra-tre Čese, koji nas u vsakoj struci daleko nadkriliše, da jedva okom vidimo berzo napredujuće predboritelje slavjanstva, jerbo kod nas neima one želézne marljivosti i nevérojetne uzterpljivosti bez odmora kako kod njih, da radi toga kano slabi starci ili nemoćna détea za njimi klimamo. Istinabog! da ima i kod nas vlastimilah, koji obuzimaju vse krajeve južnih predélovah naših vse od staroga Triglava préko hladnoga Balkana do černoga i gerčkoga morja, no ipak se oni nemogu uzporediti českim. Vsake mile godinice nam barem izilazi po nekoliko podučnih knjigah u vsih podnarécjijih naših, koje imaju nalogu važnu, da se narod nas opili i pripravi za krasno zvanje svoje. U vsa-

kom stališu ima pojedinih rodoljubah, koji vsom snagom svojom podupiraju gibanje slavjanskoga plémena za dostignutje mésta dostojnoga medju inimi narodi Europe. Vile umétnice, bile krasne, bile koristne, se kod nas štiju, povsuda jim se stave béli dvori za pošteno stanovanje. Jug nam mili véje krlami toplimi vrata k obzorištu našem. Vrata budúcih, srécnih časovah su nam široko otvorena, samo da se ne preplašimo zmajevah, koji nam ulaziti préče. Ostavimo dakle minulost mutnu, iz koje neće nikada novi duh dihati, makar ju škropili težkim znojem, kervcom vrućom. Obazirajmo se u vsem k bratji, koja vlada nad Veltavom hitrom; zlatni Prag nam neka bude naše Atene, u koje hoćemo hoditi na vilinski sabor. Eto ti na Visli hrabru bratju poljsku, koju sládki zvuk „milość ojczyzny“ razplamtiti može, da se brez pomislika némoj smerti baci u studeni naručaj. Nju razdrobi nesloga

po širokom svétu, jer traži staru slavu za tu novu dobu; ona kervcu lije svoju, gdje god čvor se kakvi razrěšiva koja sebi samoj zagonetka s vragi našimi se druži, da se laglje oholost šopiri. No zabadava je trud vaš, stari nesložnici! koji opét hoćete borbu zametnuti med prestaroj bratji Čehom, Lehom, nijeste pojмили budućnosti, jer visite strogo na predsudih zastarėlih. — I poljskoj bratji već zasviti zora mlada sloge slavjanske. i njih čeka bolja doba u slavjanskom kolu, koju bez uspěha traži u tudjini daljnjoj

Sviataja Rus mirno gleda i pazljivo radnju srodne bratje, korak za korakom joj se lagahno primiće na pomoć, ako bi zloba tisućlětna ju pogaziti přetila. Tatarske divje čete protira ruski narod silom svojom na široke pustare aziatske, odkuda jih neće više bit na strah svétu zapadnomu; no sada je doba došla, da se kazni svét zapadni, ako neprestane širiti nepravde u dévičanske livade

mladoga iztoka. Urá, urá bratji sévernoj!
I u njenom krilu ima sinovah iskrenih, koji
su pripravni vse žertvovati za ogromnu ideu
slavjanstva: da se ustanovi sveta pravda po
širokom svétu, da postane svoboda, jedna-
kost živo télo, koje će osréciti célo člove-
čanstvo. Neće zloba dvoglava protiv nje uz-
stati, jer ju štiti Slava mati silom božanstvenom.

Ima li koga medju nami, koj ne véruje
osrécivu budućnosti naše moć? — Projdi
célu našu domovinu ad Balta do Jadre, od
Urala do Balkana, idi kuda tebi drago po
visokih, starodavnih Tatrah, plivaj po dale-
koj Volgi, proléti Poljsku ravnu, Serbsku
plodorodnu; a najti ćeš kako jedna grana
orje zémlju zlatoklasnu, druga brodi ladjami
k obalam bogatim proizvode ménjajuć, tretja
čordu hvata bridku, kada uztréba, da si hra-
bro brani dom, ognjišće, sveto pravo narod-
nosti. A čto više trébuje k budućnosti sla-
vnoj?! Pred naravskom silom gine vsaka

umětnostjom izmamljena. Složno dakle hrabra détko! a zaludu ti préti moć peklena vragovah tvojih. Pогоj budućnosti slavne jest sasez vsih četiri granah slavenskih, ako hoćemo da se stroj ustroji prosvěte obće člověčanske, koja ima preroditi svét zapadni; pod uvětom ovim ćemo se moći ubraniti vsim navalam od zapadne strani, koji hoću uništiti svobodu pravu, obću srěcu pronicuću iz serdca i uma člověčjega.

Do sada pošiljamo uzdisaje širom po světu, da nam traže miloserdje, od sada pako hoćemo i činom pokazati, da smo jošće kadri ogromnih žertvah za pomisel ogromnu. Nemojmo se proplašiti sile tašte, ako uztrajamo, ćemo pobéditi vse nepriatelje svoje a slava nas čeka do sada nevidjena.

ZVÉZDICA VII.

Kolarov glas zaori : od Černoga

Do bélog, sinja Jadra od mora do

Hvalinskog — svuda jeka ječi . . .

Slava od radosti suze roni.

Vila ostrožinska.

Noć bi strahovita, temna; burja huli, grožnja hrupi, zvézdam se ne vidi traga, samo molnje ognjeviti žari i kola ropoteća Perunova trese zemlju na okoli. Zvéri divje i ždereće béže, ptice polnoćnice léte simo tamo, da je veći strah u mraku, da je groznija grožnja strahovita. Neće nikto da pogled iz slépila guste tmine noći dolgotrajne. Vsaka šuti duša živa, sédi kano uspavani u kolibi tesnoj rod slajjanski, da se laglje svobodi kovaju lanci težki. Vse zlo nas nemilo okružilo bilo. — Evo čuda od čudesah! Ustréd mutne, merkle, burne noći svéne zvézda préd-

hodnica dneva novoga, koja u noć tisućlétnu poviri okom jasnim. U kolévcu našega naroda, u stermećih Tatre visočinah se porodi Jan Kerstitelj, prorok uzajemnosti slavenske. Kolaru! slava imena tvojega u nebesne visine uznese duh vékovéčni naroda našega; ti si dika naše dike, ti si slava naše slave ti si solnce dneva našega. Vécita uspomena klije i zdravo raste tebi u serdceu ljuda našega, koj hrabro po naznačenoj césti korači. Tvoja zvézda više jasnih nam dopelje zvézdah nade sladke. Slomi narod najtežije verige tudjinstva; prosto zrakom orel léti, odvažno stapa u krugu svojemu oroslan, kralj zvérinah, gdé bi zadojen, odgojen. Zora puca rumenimi ružami, zlato solnce svobode slavenske će na skorom stupiti nad podnebye iztočno, da pogleda milim okom novu, prerodjenu, pomladjenu domovinu našu. Vsaka živa stvar ustane, ide k poslu, radi, déla, kopa, nosi kupe gradiva, stavi smélne zidine, da se čelo

znoji znoja vruća, da se polni ruka vsaka žuljevah kervavih. Tako mravlje hode, nose hranu sebi, bilje i sémence, da si žitnice napolne. Krasen bude pogled po zemljici našoj, kada mine mraz, kada led odtali žarko solnce, noćcu merклу, kada bilje vsako nam procvete, kada péva ptica svaka slavu pramalétja, kada narav pomladjena čini nam se raj zémeljski. Tako léte sitne bčele od cveta do cveta, da nanose sebi slasti, da si mladice nasite, da na radinost jednaku je uzgoje. Mladežu naša silna! Planti ognjem živim, stalnim, da napolniš otčevinu milu medom sladkim vsakojakih znanosti. Slédi Krokove unuke, koji nad Veltavom zlatno bdiju, koji nehajeć, za grožnje cizozémske kupe učnosti blago s pobratimi Tatre i Morave za potomkah pozdna plémena. — Jedinstvo jest zakon véčni bezbrojnih svétovah; neka bude i naše geslo, uzor naš, da se zaboravi stara omraza, da poslédice nenavisti medjusobne

ljubav izkoreni. Nemoj nikada slavski rode!
iz očíuh pustiti zadače ogromne, kada stu-
piš na široko pozorište svéta. Vse krasote
zémeljske lépote imaš sakupljene u sebi sa-
momu. Sinci tvoji hode po uzhodnoj strani
Europe starodavne u najlěpšem plodovitom
kraju, kojega černo morje, sinja Jadra, Balt
péneći, bélo morje ledeno. Majka narav deli
dare polnim krilom déteci tvojoj, izmed koje
sladko zvoni grana južna, dočim javi séverna
se u odvažnom zvuku. Jedna hvata bridku
čordu, da pogazi dušmane, druga rjuje uče-
nosti polje slavno. Svét zapadni obnemogli
čeka spasitelja iz zla obcéga, svét iztočni
po pustinjah aziatskih željno gleda novi svit,
da razjasni noc mu dosadašnju. Ti, moj rode!
most si medju zapadom pospanim i iztokom
détinskim, ti si zaštitnik prosvéte, svobode
člověčanske, ti ćeš pomiriti obadva svéta, no
ne mečem kervavim, nego mirnim putem, kako
uči zakon božji. Svét zapadni oholi zabaci

nauku Kristovu, ju pokvari i poméša, da sebe samoga ne pozna, da nezna kuda kamo izlaziti iz stranputicah pustih. Rim preslavni zgubi gospodarstvo svétsko, jer za svetu pravdu prigerli nepravdu i zlobu, koju za kréposti svoje prihvati, on će se opét poniziti do zémaljice čérne, ako ne ostavi licumérnoga nehajstva, koje mu jošće préti pogibel veću. Ako nećeš prigerliti bratske ruke uzhodnoga svéta, koj čuva sveti zaklad vére prave, to ćeš onda tudjinca za gospodara, koj te stermoglavi bez zakona božjega u ponor véčne smerti. Mudrovanje o boginji o nebeskom i zémeljskom pravu, zakoni druževni, državljanski, vse se hoće peroditi, pomladiti u naravskoj snagi mladoga iztoka. Nije zahman boginja nas nadarila tolikimi dari duševnimi, nas uzperkos vsim nezgodam i tegobam ljutim pomnožila kano listje gore, no da upotrebimo svoje sile duševne, za da se preobradi célo mišljenje zapadno, da se obrani sveta

pravda uma člověčanskoga napada divjih
četah.

Slédimo dakle glas angjela uzajemnosti
slavenske, budimo složni vsikolici, koji piju
vodu hladnu Volge, Visle, Veltave, Donave.
Daleko smo istinabog! jošće od cilja obćega,
no mislimo, da se možemo vsaki den to bliže
primicati k sverhi blagoj. Jeden narod, je-
den jezik, jedno blago, jedna domovina budi
milomu narodu. Kada jest slava, sréca i bla-
gostanje naše utemeljeno i sa domovinom
našom živo skopčana, onda možemo reći,
da je ona ponos vsakoga dobroga sinka, da
je prava slika boginje nebeske, da je naša
dika, naša slava, — — v s e.

ZVÉZDICA VIII.

Tak slovo v dobrej ludziom povedzane chvíli,
Jak traba Archaniola stvorzy ich čem byli.

Garčynski.

Mladić slavski putovaše znanstvažeden po zapadnih Europe stranah. On prouči mudre nauke dokazivajuće Némčije počemši od pervih proizvodah do poslédnjega razglabanja meteža vsebožnoga. Soznani se podobro sa spisatelji povéstnice, koje némečki porodi narod, da se vsestrano ogleda po mutnoj minulosti prošastih vékovah, da pregleda sadašnjosti tužno stanje, koje préti ljudsku družbu silom nesavétnosti pogubiti. On pročita gladke pésme pésnikah nadušenih vávék jasne Italie, da si odtopi smerzlo od némečkoga umstvovanja serdce. Gleda umotvore čudapolne dleta, kista latinskoga. Morska někadašnja kraljica, dražestipolna Venezia

ponosita ga ne nasiti; vladateljica predavna, sedmolična Roma, koja čeli svét želéznom zagerli rukom ne pomiri gorke boli serdca slavjanskoga, koje traži svetu pravdu, zakon božji. Ide ves zamišljen u prosvétjenu Francezku, da prouči u izvoru osrécivo deržavoslovje u onoj zemlji, koja si sama odséka glavu, da ju razdrobe stranke podkupljene, da ji otmu staru slavu, koju si pridobi u vsakoj struci znanja a naposléd na kervavom polju ratovanja, koje probudi speće u stolétnom mertvilu narode. Tužnim licem ju ostavi, jer nenadje sréće ljudske, koju gusta koprena sakriva. Morska labud ptica ga odnese hitrim krilom préko morja u bogati Albion, da tamo gleda čudesa tergovine, rukotvorstva, umom provedena. Ustréd neizmérnoga bogatstva tamo leleče gola sirotinja, koju glad mori na zlatnih pragih marmeljnih poslopjah. Lukavščina sama vlada, jer čudorednosti neima traga. — Ide smutjen u svoju domovinu tuž-

nu, gdéno nadje robske gospodare, gdéno sluge u palačah svojih gostiteljah žive a vlastitelj svojemu slugi služi. Žudjenoga nenalazi mira, kloni duhom po ljudskoj sréci težecím, samotén hodi po dubravah hladnih, opét uči i prouči célo mudrovanje — ter se baci vse občánstvu studenom u nemili naručáj. Svojim senjariam se prepusti, družbe ljudske se ogiblje, neima brata, neima sestree, neima majke, neima otca, neima domovine. — Jednom mimoide družbu veselu mladih ljudi svoje zémlje, koji kolo vode pod lipinimi granami na trati zelenoj. Vse je živo, vse veselo, radost jim iz očíuh zéva. Namergodjen pazljivo je motri i se čudi radovanju nevinomu, jer si misli zémlju ravnu i prostranu gerdi stanek tužnih ljudi. Tada počne pévati sbor veseli o slavjanskójdómovini... Vse pošuti. Sédi starci poslušahu znane glase solze ronec niz suhotno lice. Mladež péva ognjevito, da se hrum raz-

lega po dolinah i brežuljih, ogenj plane živi joj iz bistrih oči, šire persa jim se okovana u teško oklopje, jer jim zdravo serdce uznešeno terka. Vsaki glas iz domorodnih usti svoju moć najavi čudovitu, jer jim pésem svobodu, narodnost péva. — J e d n o slovo o pravoj izustjeno dobi kano trublja angjela probudi duha dremajućega. Nedositni mudroslovec pervokrat posle dobe dėtinske čuti serdce vruće u persah svojih, on se sětja domovine svoje, on se sětja — — da je Slavjan . . . Razumim tebe Bože mili, boginjo sakrita! domaća zémlja jest hram tvoje slave, domaće nebo svod tvojih svetotajstvah, serdca bratje moje tvoj su prestol. Ti očekuješ žertve od mene! Svoj sadajni i budući život tebi, Slava mati, brez prikora žertvujem, samo da se domovini žalostnoj odmogne, da se bréme joj olakša. To je moja otčevina, koju tražih zahman u dalekoj tudjini. Nisem sada bez

brata i seke, nijesem bez otca, majke, nijesem bez ljube mile: brati, sestre vsi su mi Slavjani, otec narod moj ogromni, majka mi je zémlja moja, otečestvo drago, ljuba mi je mati Slava; njoj ću samo živéti i misliti, ona samo blago mi je dragocéno. — Tako sobom samim sbori, ter se vratja u svoj perivoj cveteći, gdéno mirno zaspí u sénčenom hladu, da mu duh si odpočine borbe težke... Sen premili sédne mu na usta, blede mu razvedri lice. Boginja Slava dojde u škerletnoj zlatom nakitjenoj odori i mu marahmu donese bélu mudro obvezanu u srédini serdce zdravo, dvojni vénec ga obkoljiva: zelen lovor i ruže rumene, béle. — Uzmi sinko moj mileni, tako sbori slavna mati, uzmi ovu uspomenu. Čuvaj serdce majke svoje vsake pogibelji bolje nego oko svoje. Brani domovinu svoju bélo zacvetenu hrabro, postojano. Zelen lovor tvoja čeka déla junačka, krasni vénec nježnih ružicah će tvoju vénčati gla-

vu, kada ju znanosti diče, umotvori tvoji. Sinko dragi, sinko mili! vsaka solza tvojega oka, vsaka kaplja kervi tvoje neka tvoju napoji zémlju žednu. Budi vojnik domovine, roda slavnoga, kojega kasno upoznaš. Trudi tvojih rukah, vsi koraci tvojih nogah neka te vode k plodu tvojega roda. Ja sem Slava, mati tvoja, budi sinko mi ljubljeni, iskren. — — Sen izčezne, probudi se mladenec prerodjen. Ustane berzo, ostavi dom bogati, hodi po prostranoj domovini od uzhoda do zahoda, od sévera vse do juga miloga. Budi bratju pozabljenu i zaspanu kano prorok božji k novomu živiljenju. Vabi Vile umétnice iz gorah zelenih, jer se béli hrami stave jim u stanovanje slavno. Gréje serdca oledjena muževah slavjanskih, nadušuje persi slavkih kćeri, da uteka sladki vrutek mléka domorodnoga u vse žile nježne détce, da joj zvoni glas domaći već od perve dobe, da uzplamti ognjom živim, kada uraste materino

zlato. Vsuda jeka ječi, kuda hodi lagahnim korakom. Kano Orfej sbira bratju svoju, koji novi duh proderma, jer na pir se spravlja slavski. Mlado čedo, hrabra mladež, séda starost, vse se diže po dalekoj domovini, vsaki péva k svanutju zlatorujne zore, da se sliši urnebes u vse četiri strane svéta, da pobégnu divje zvéri, od kuda su došle.

ZVÉZDICA IX.

Gani se ! komur je mar zahvale prihodniga vnuka
Gani se ! kogar je sram zasméhovanja rodu ;
Ako boli vas ošabnih beséd ostrupeno želó,
Vam če slavenske kervi v sercu pretaka se žar,
S umom orožite se, ne bojte se znoja na čelu.

K o s e s k i - V e s e l .

Minulost naša mutna več za nami leži, široko polje turobnoga pogleda bi več ostavila gуста meгла, užasna tema, koja nam nedopusti rodjenoga viditi brata, da mu u potrebi po-hitimo na pomoć. Jasna zvezda, predhodnica sréčne budućnosti roda slavjanskoga poviri bliskajućim okom u merklu noć; več i ona bléditi počne jer se bliža zlatoustna rujna zora, koja u svojemu krilu donese silu božju sémenah i žlahtnih cvétlicah, da je raztrosi po slavjanskoj ledini. Véstnik Slave hitrimi krilami proléti Slaviu ravnu, da ga čuje sé-

ver, iztok, jug i zapad, s veselim uzklikom: uzajemnost! svoboda! da se ori urnebes povsuda, kojemu odgovarja jeka od Balkana, od Urala, od visokih Tatrah. — — Kto me zove iz sna glubokoga? Kto me uznemiruje u sladkom, dolgotrajnom spanju? — Slava, Slava, mati tvoja, boginja zemeljskoga raja vabi sinke svoje na svečanost slavnu, pelje déteu svoju na široko pozorišće zgodovine europejske, koja se s tobom doversuje. Grecia prosvétjena, Rim gerleći céli svét, Španjolska mehkužna, Francia lehkodušna, Angelia sebična, Teutomia ohola doversiše zadaću svoju, slava jim zahadja za gore zapadne. Večer vaše slave dojde, noć se bliža temna; povéstnica sudi vaša déla, čine blage, dobre, človečanske — čine zlobne, vragolične. Vrata budućnosti su vam zatvorena.

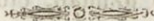
Gusle nam zagude, trublja nam zatrubi na mejdan junački da si pridobimo buduć-

nost veselu budi oružjem duševnim, budi oružjem želéznim. Ustanite bratri mili! po prostranoj Slavii. Na délo, k poslovanju! Nemojte se plašiti muke i truda težkoga, kada vam nada sladka muževne polni grudi, kada nam zelenika vsaka krasnim procvesti obétje cvétjem. Unuci stoperv vaši budu uživati sréću, koju jim je marljivost i odvažnost vaša pripravila bila; vas pak čeka slava do sada nevidjena i zahvale potomkah, koji budu vašemu truhlomu télesu u livadah cvétećih postiljati, da si u srécnoj domovini, medju zarodom srécnim od kervave muke odpočine. Mladežu mila! skokom skoči na noge lagahne, ter pohiti napolje široko, ako slova rugajuća sovražnih susédah tebi gorku bol zadadu. Hvataj oružje oštru iz oružnice bistroga uma, oboružaj duh svoj mladi, pokaži činom, da ti u serdцу plamti živi ogenj domoljubja sladkoga, da ti preteka kerv slavjanska, nepokvarjena, naravska žile tvoje, s

kojom možeš oprati sramotu roda svojega, u kojoj bi zaerdéla tekem vékovah minulih. Kaži ozbiljnim činom, da hoćeš vsaku dobu, vsaki mig svojega življenja rodu svojemu aldovati, da se tim prie izrobrazi, da ze mu priskerbi dostojno njegove veličine mésto u versti slavnih po povéstnici narodah. Neka uma svit kod nas zasije, koj će siaset nježnih ružicah probuditi iz krila majke zémlje. Mladići vi, koji imate krasnu nalogu boriti se oružjem duševnim za blagor domovine, pohadjajte rado slavjanske Atene, koje smélno glavu dižu zlatom obvezano nad Veltavoj bistroj; tamo je utočišće starodavno domačih Vilah umétnicah, kada bisu u ostaloj zémlji sirote prognane u pustinje neplodne. Tamo već nase bčele česke kupe meda sladkoga iz domačih perivojah, iz cvétlicah raznobojnih u vséh stranah svéta. Čto je dobro, krasno, istinito tamo se čuva, tamo se hrani uma cvétje, vočje dozorélo, zelene mladike budu-

čnosti slavne tamo kliju. Sloga séje, sloga pléje pšenicu, sloga kiti, sloga diči Česku lépu; ruke svoje širi vse do Volge, do Donave, barjak nosi uzajemnost, radoljubje trubljom trubi, u bubenj udara, vojsku vodi Slava mati. Ménjaj misli, éuti svoje, Jugoslavio! sa séverom. Kada dozori zémlja tvoja plodom novim, hoće slavna Česka, bistra Poljska i tvoje sadunosnike posétjati, da se presade uzajemno raznobojni plodovi u posestrimske zémlje. Pružaj ruku svoju slavsku, bratjo mila na Donavi! bratom z one strani visočinah tatranskih, da se vodi kolo na iztoku Europe slavno, da doveršiš zadaću ogromnu, da vse čine tvoje zlatim zabilježi povéstnica perom u knjigu vékovite slave. Solnce sloge kada svéne, onda će prestati ljuta borba medju bratji srodnoj, koja vse uništi, čto bi rodu milo, drago, sveto, onda se neće više zémlja naša škropiti kervcom bratskom, onda će pšenica bélica biti onoga, koj ju séje. Polje

tvoje će te bi uzroditi, tvoja budu béla stada, samo za te će rasti vince rujno, ti budeš imal dom i domovinu svoju. — Ternje i koprive kriju sada rodovito polje; eto ti dakle, mili brajko! pozorišća radinosti tvoje, eto ti posla premda težkoga, kojega ti sladi slava! Požuri se, mladino bistra i starost séda, da se pospéši slava Slave, da nas najde n svečanskoj odéci, kuće snažne, poljane pripravne za novu séme, kada pogleda žarkim okom pervo solnce izza obzorja iztočnoga. Vsaki radi za vse, vsi za jednoga, da neće biti nehajnika, kada dojde Slava mati u pohode, kada će vsaki pred njenim okom majčinim plodove uma i rukah svojih razkriti.

ZVÉZDICA X.

Majke Slave o narode slavni!
Jesi Slaván, daj sada pokaži!
Hitrom nogom umietnost Boginja
Vás je svijèt okružila veće,
Vás joj svijèt slavohrame zidje;
A sad eto 'e na krajini slavskoj!

Vila ostrožinska.

Duh vrémena silnom rukom kuca na vratih zlatih domovine naše. Tergnimo se jedared iz sna dubokoga, latimo se vsom silom ozbiljno i junački posla, hoćemo, da nas drugi narodi štiju, koji već od davna hode po širokom zgodovine pozorišču. Od potrebe jest, da svojom céstom koraćimo, ako zadaću dopolniti volimo. Do sada bismo od drugih narodah vse ono uzimali, što bi nam na pogibeli a ne ono, što bi nam na pomoć da bi se tim prie izbavili bili tudjega, nesramnoga jarma. Silno dolgo već prosjači détea slav-

janska kod tujih učilnah, silno dolgo se zadovolji s drobtinjcami, koje joj tujja ma-
ćuhina ruka mésto ćverstoga hlébea milostivo
déliti blagovoli, da joj um otrova, jer bo
cvétja slavskoga u véncu ne ima.
Daleko stranputice nas dovede tujja brižljivi-
vost. Mladini slavskoj oblubiše mudrice
strane, koje si s Vilami našimi nijesu pose-
strime; po suhij hvojah tujjih stromovah
tražila bi divji mad, koj u domećoj košnici
pogubi néjaku mladež da nepozna svoje do-
movine. Zahman napinja slabe žile, da k nebu
uzdigne vitke véje slavskih lipah, zahman
se trudi, da dostigne Parnas slavski, jer ga
traži u sovražnoj tujjini, no buduć da cilja
ne dostigne odustane od težkoga posla i se
baci smertonosnom [nehajstvu u narućaje.
Tako propadne slava roda, Slave slava u
ponore groznih tminah, iz kojih ju tek Bo-
ginja sama izbavi, koja poléti moćnim duhom,
da oslabélomu svoju pruža ruku. Slédi rode

mili spasiteljicu božansku, poléti s njom u nebesne visine, da možeš široko viditi morje, po kojom brode znanstva barke hitroplovske, gdé kormile slavske Vile mudrice, gdé se iz daleka slavski barjak vije u lagahnoj sapici, da pohiti za inimi narodi, koji već od davna brode po otom mirnom morju.

Naša najglavnija briga neka bude, da nam se jezik izuri u smislu u z a j e m n o s t i slavenske: da se tersimo tako pisati i govoriti, kako to zahtéva sloga slavjanska, da postanu umotvori naši obće dobro vsih Slavjanah. Trudimo se vsom snagom mladom, neborivom, da se razna naréčja i razréčja sliju u j e d e u jedini književni jezik a ne da na polovici puta odustanemo od naloge plémenite, kada bi se sa čveterimi naréčji već zadovoljili. Nije nemoguća ona promisel najrevniih vlastimilah, jer ima u vsih stranah daleke Slavie zastupnikah svojih, bila to Česka mudra, bila Poljska

hrabra, bila Ruska vsemoguća, bila Iliria razdrobljena. Od sloge slovstvene odvisi snaga i nečuvana slava toli ogromnoga naroda. Čudapolni proizvodi naravskoga uma nam se pod uvétom u z a j e m n o s t i obétaju; prava sloga slovstvena će razcépljene grane naroda našega čudnovito jačiti.

Umétnici, materina diko! požurite se steći slavu nevidjenu; ostavite zapadne igračke, jer svét zapadni u mertvilu čami. Napajajte dušice uvehle rosicom ju tr a j n o m mudrice d o m a ć e, u odoru oblaćite d o m a ć u, slavohrame svoje svojimi kitite vénci, da mati naša u slici détte svoje vidi sliku s v o j u. — Pésničtvo slavjansko naliči žuboru bistroga potočića, koj se po cvétećih livadah i travnikih zelenih vije; pésničtvo naše naše naliči pohlébnj slavluj ptici, koja svoje nježne žalostinke serdцу toliko mile u hladnoj dubravi prepéva. Idi pobre! po širokom svétu a najti ćeš kod serbske bratje pésmi-

cah bezbroja, koje slave naše Kraljeviće, Obiliće ili blage glase ljubavi i rodoljubja sladkoga. Idi tražit k poljskoj českoj, ruskoj bratji a najti ćeš ono isto teženje za nekakvim tajnim ciljem, koje se nemože izustiti no samo čutiti, buduć da je taj govor samo rodoljubnomu, slavjanskomu serdцу razumljiv. Ves učen svét, kojega jednostranost ne veže, svoj sud izusti, da osim stare Grecie u svojem slépom Omiru čitava Europa neima umotvorah sličnih pésničkim proizvodom slavjanskim izvirajućim iz duha naroda.

Mudroslovje naše ima božanstvenu nalogu, da sjedini stare predkristjanske žile s žilami pokerstjanskimi, koje zagaziše u goleme zapletke, tako da jedne traže po stranputicah vsebožnih Boga u stvorih njegovih; druge opét nijeću opét vsako bistvo prvobitno. Jednim izpolne célo žitje prazdne senjarie, dočim druge gerda sebičnost zamamlja. — Ti, moj rode! imaš posréditi medju minu-

lostju i sadašnjostju, da proiznikne iz koréna obadvíuh budúcnost preblaga. Duha tvojega móč prirodjena jošce jest pervobitna; nijesi je upotrěbil u ludoriah ničtetnih, nijesi je pogazil u oholosti glupoj. Čversto stoji kano klisura mladežu mila! u zapadnoj burji, da te neprevári tašto zlato, da ne smatraš mésečine za solnčane žare, da ne misliš večernicu predhodnicu béla dneva. Radi, déljaj, kovaj rude znanja, neka se ti čelo znoji; pozdni unuci tvoji budu suditi déla tvoja, povéstnica stroga, koja mahnah neodpušća, će vse čine tvoje želéznim perom zabilježiti u knjigu slave- ili sramotepolnu.

ZVÉZDICA XI.

Čedna kćerko majci Slavi reci:
Tvoje majko! slédila sam trage.

Ognj. Utiešenovič

O milina krasne zadaće kćeri slavjanskih. Kto ne uvaží, koliko tréba céniti náš krasní spol pri našem narodnom teženju? Koliko uslugah možejo prave domorodkinje pružati tužnoj otčevini našoj! Ja nečem iz puta zagaziti, ako kažem, da se uspěh njihovoga krotkoga i serdca toliko miloga poslovauja sa vsimi mužkimi déli uzporediti može. Blagor dakle vam, domorodkinje mile! koje slišite glas matke naše obće i ga poslušate; povéstnica slavenska će imena vaša zlatnim peresom zabilježiti u knjigu věčite uspomene. Vam jest izručen nadepolni sad prave ljubavi, vi imate u mlade grudi dětce svoje nježnu čut sladkoga rodoljubja usaditi, vi imate

mladinu našu, krasni cvét slavjanske zemlje, bistríti i hrabriti za buduće délovanje na širokom kod nas skoro povse pustom polju slavjanstva, koje nove síle, mlade moći za tu novu, mladu dobu zahtéva. Sréca ili nesréca domovine i vas zajedno stíže, krasoticemile ! Prosimo vas dakle u ime matke veličastne, nemojte svojih sílah nam prikratjevati, jer da ne oslabimo nam je pomoći od vséh strani od potrebe. — Jediní pogled iz očíuh domorodne déve, jedina réč iz ústi žene slavjanske može razplamtiti vsako mužko serdce k junačtvu, hrabrosti, neutrudljivomu délovanju, budú da su vse njihove misli i čuti nékakvim tajnim vezilom s našimi živo skopčane. Déve domorodne nas vode kako angjeli iz temnoga ponora, one nas obsévaju neizrekljivom čarom božanstvene miline i nam pružaju sladku nagradu vsih trudovah naših. Neka dakle već mladi naraštaj u krilu matke svoje upije duh i život slavski, da se joj nebude borit s tud-

jinskimi predsudi, koji naprédovanje naroda našega samo zadržuju, što jest naslédek nemile osude naše, koja nas baci u maćuhino krilo, da nijesmo uzrastli u cvétećem miloduha polnom perivoju svoje narodnosti. Žene naše imaju krasnu nalogu, da domovini pléme verstnih i vrédnih sinovah rode i uzgoje u vsem, što se tiče ljubavi do zemlje svoje, do s zemljom skopčanoga naroda; one imaju u serdca détčice svoje plodonosno séme usaditi k budućemu poslovanju i tako premilenoj domovini najveće službe činiti. Uznešene domorodkinje jesu kako proroci naroda svojega, koje u domaće kolo sabiraju zvéste bratre i zale sestrice u slavni sbor rodoljubja, da se preporodi détca izrodjena; one vabe célu svoju domovinu, stupi u krug slavjanstva i razdihaju u narod blage misli uzvišene; one se pišu u zgodovinu i naroda serdce, jer se terse pospéšiti otečestva blagor. — Gojite dakle sestrice mile! ćut do-

morodnu u njedrah svojih, sadite ju neprestano u serdca vitke dètce svoje, da nam živim plamom uzplamti domovina prostrana od sinje Jadre vse do morja béloga, a životvorni žar hoće prosipati neizmérne plodove po prelépoj zémli slavne tada dètce matke starodavne. Nemojmo misliti, da do sada neima takvih ženah u domorodnom kolu! Nije hvala Bogu! narodnost naša povsuda na tako slabih nogah, da bi si poniženim vratom morali priateljicah prosjačiti. Imademo iskrenih domorodkinjah, koje narodnost svoju ljube više nego modu, više nego ohole senjarie glupih glavah prazdnih. Neću da je napominjam poimence u podunavskih pokrajinah ove i one strani, jer podobro znadem, da one jošće žive i vsejednako brižljive za našu réč, ne traže hvale naše; — hoću samo da oménim jednu domorodkinju iz gornih stranah, gdé su žalibože! rédkije i jer ju nam nemila smert prerano pokosila bila. Dopustite

anda, da svoj maleni, pohlébni cvét položim na gomilu mlade naše Lavoslave Kersnikove, koja u 17. godinici starosti svoje léta 1850 nas ostavi u Ljubljani, gdé s nježnimi slavjanskimi pésmicami tolikokrati razveseli i razplamti družbu domaću. Sada si ona odpočine u materinom krilu, gdéno neprestano gleda u majčino oko, da se nasiti božanstvene krasote. Moje, kćerko! slédila si trage, joj kaže matka Slava i se milo sméje ružnatimi ustami; mi pak žalostni za njom gorke ronimo solze. Tvoja uspomena mila sestrico! jošće vsejednako živi i živéla bude, dok pretéka kerv slavjanska naše žile, dok nam kuca zdravo serdce. Neima rod naš bogatstva, neima blaga, da ti postavi velikansku nadgroblje, koje vréme razdrobiti može; no postaviti ti hoćemo spomenik u persah sestricah milih, koje nas budu, tebe naslédovaje, naduševale k délu, slogi, hrabrosti. Slavulj ptica će nad rovom tvojim pre-

pévati svoje žalostnike na granah dolgolasne verbe, ružice krasno dišeće se budu razevétale nad tobom, da od njih bčelice u vse četiri strane svéta domorodni med raznose. Lehka ti bila zemljica d o m a ć a !

Kćeri naše matke! Izaberite si same sréću ili nesréću, slavnu uspomenu ili tužnu zaboravljenost. Uzmite ogledalo sjajno, pak se ugledajte u njem, jesteli poturice, koje svoje čedo otrovate tudjim mlékom ili joj davate hranu spasonosnu u korist naše obće sréće. Dajte da se u jedno kolo uhvati vsako mužko i žensko čedo našega koléna, da nam bude dika i slava pred Bogom i célim svétom.

ZVÉZDICA XII.

O patria salve lingua, quam suam fecit
Nec humilis unquam, nec superba potestas,
Quam non subactis civibus dedit victor,
Nec adulteravit inquilina contages;
Sed casta, sed pudica, sed tui juris,
Dilecta priscae fortitudinis proles.

Hugo Grotius.

Budi mi pozdravljen mili jezik materinski! Budi po zasluženju uvék cénjen i štovan kano dar božji kojega valja hraniti i braniti, čuvati i krasiti, kako to zahtéva napredujuća sila naroda slavjanskoga. U materinskom jeziku smo prvo prizivali nježna imena: „matka i otec“; u materinskom prelépom govoru smo prepévali nježne pésmice mladosti nevine Bogu na slavu a sebi u radost i rajsku razkošu; u materinskom jeziku nas, malene otročice, uljuljahu u sladke senjarie; u materinskom jeziku sboreći smo odrastli kako

jedina nada slavske majke. Lukavština i múdrovanja kriva nas dovedu pozdnie tamo, da počnemo zaboravljati srécnu dobu mladih létah, da se ne sétjamo više majke i otea, da ostavimo vruće úti veselo kucajućega serdca, da se stidimo slavjanskoga imena, slavjanskoga jezika krasnoga, bogatoga. Cto pak dobili smo za nagradu tolike nevére? Toliko nesramnoga izdajstva? Izgubismo naravno kretanje, kojim se Slavjani dičiti mogu, ustupismo mésto tužnomu nehajstvu za vse, što bi dobro, krasno, istinito; serdce nam okuže tudje strasti, um nam otrova tudje znanje. Mésto matke ljubeznive dobismo nemiloserdno maćuhu, mésto brižljivoga otea stranoga otčuha, koj se samo za svoju déteu stara, kojoj smo mi pokorni sluge ponížani i guljeni, da se laglje lakomnost nasiti. Daleko iz pravoga puta zagázismo, mila bratjo! tréba dakle da se jednom probudimo iz sna težkoga, da štujemo sami sebe, ako

hoćemo, da nas drugi štiju, da se sami nezametujemo, ako nećemo da nas drugi nezametuju. Jezik naš slavjanski jest silni dar boginje, koj se bude razevétati nalik mlade lipe, koja u najlěpšoj léta dobi sladkim medom napaja bćelice marljive, koja sa svojim rajskim mirisom oživljuje putnika trudnoga. Jezik naš ogromni bogato urešen jest znak tisućlétnoga žitja, on je biljega sobstvenoga stvorenja, on naliči mladoj zori pervoga dneva iz vsemogućnosti pronicúćega svéta. Radost i veselje, tuge i brige preddédovi naši medju sobom ménjahu u ovom jeziku, sréća i nesréća, zgone i nezgone biahu svédoci razvitja slavjanskoga govora, koj u granah svojih goji nježnu milinu pévajućih slavulj pticah i romonećih, žuborećih potoćicah po cvétećih livadah se vijućih, i zajedno serdećni i mužki govor hrabih junakah i mudrih umotvorcah. Jezik naš jest jedini znak narodnosti slavjanske, jer kada se ovaj zgu-

bi, nijesmo više Slavjani, no poturice, samim sebi zagonetka nerazrěšiva, kakoto vidimo na bratji nesrěčnoj, koju nam kobno vrěme odtudji. Kto dakle ljubi narod svoj, taj ima svoj ljubiti jezik, ljubiti pred vsakim inim; kto hoće svoj narod osrěčiti, taj ima svoj jezik, koj se naslanja na 80 miliona glavah čistiti i nesnage trěbiti, da može kano duševno srědstvo odgovarjati ogromnoj zadaći; kto hoće da mu se narod štjuje, taj ima céniti živu sliku majke svoje, jezik materinski. Ako mi ostavimo ovu baštinu praotcevah svojih, to jih onda nećemo razuměti, kako nas zovu k dělu, slogi, iskrenosti mi nećemo razuměti sadašnjosti mutne, jerbo nerazumimo minulosti, nećemo dospěti do srěčne budućnosti, jerbo zabacismo najdragocěnni ostanek svoje někđajne srěće. Ako ostavimo svoj materinski jezik, da tudjega pri-gerlimo, nijesmo slišali glasa predstariših svojih, koji nas iz těsnoga groba budiju, da

se uzdignemo u sramotnom čamilu, da uzderžimo krasnu milinu slavjanskoga govora, da smo i sami propali, kada nam propadne materinski jezik i neće izostati, da nam se čeli svét nemiloserdno ruga, da nas kano izmet človečanstva pogerdjiva. Neće nas onda ohrabriti slovo: „ja sem Slavjan, prosto sborim slavsku réč“ jer, kada nam duševna sila gine, se nećemo moći s télesnom ponašati. — Léтайте dakle marljive bčele slavjanske po širokih granah naše lipe, koja se na désno i lévo širi; sbirajte med u različitih stranah i ponesite ga u svoje domovanje, da vam se mladi zarod s njim okrépi. Ini narodi ostaviše kamene gore ili berda od knjigah, ini čame u čamilu nehajstva, jerbo već upotrébiše sile svoje, ini opet čordu hvataju oštru, da ju ubode u topla serdca mirnih žiteljah a jošće druge sebičnost zamamlja: narod pako slavjanski ima svoju silu pervobitnu nerazdrobljenu. Već ustajamo iz

stolétne postelje, naš vitki jezik pak bude
srédstvo, s kojim ćemo cilj svoj doseći. —
O mladina materina nado! Upoznašli već po-
trébu radinosti na poljanah slavjanskih? Je-
zik tvoj jest hiter, jak, poln, tih, milozvu-
čen, mlad no ipak silen. Uči, bistri, hrabri
duh svoj slavski, čisti, pili, krasi govor svoje
majke, da joj bude na slavu a tebi na čest
u vékovah vékove.

ZVÉZDICA XIII.

Uzmi, uzmi ogledalo sjajno,
U njem gledaj nježnu mladost svoju,
Ali nemoj stidno prevarit se
Na krasoti zapadnoga svéta;
Nemoj mérit iztočne krasote
U izvanjskoj slici i prilici.

Vila ostrožinska.

Slavska zemlja krije u krilu svomeu
tolike dragocénosti i rajske krasote, da ćeš
zabadava prekoračiti cíli svét, da jednakoj
slici dojdeš u trage davno zatravljene, da
si oko tam nasitiš naravskom krasotom, bo-
žanstvenom snagom ljudi sličnih starodavnim
dédom človéčanstva, kojim je narav otec i
majka bila, da ne uzgoje na njenih zdra-
vih persah, da se um razvedri u svitlobi
pervobitnoj. Stari pisatelji od Jornanda i
Prokopa do Herdera pripisuju Slavjanom
žlahtne vlastnosti serdca. Ljubav i osobita

iskrenost se kaže u vsih navadah i običajih njihovih, u vsom nagnjenju; ona čini, da je narod naš tako gostoljuben, da mu je pjevanje i sladko uznešenje po gudbi kano kruh vsakdenji. On ne hlepi po divjem mesarenju, po kervi ljudi, da u kervoločtvu traži slavu i veličinu svoju. On dakle hoće, da mu ljubav vlada, kako to zahteva njegov prirodjeni nagon, koj se samo s ljubećim i ljubljenim žezlom zadovolji. On će biti nesrécen, ako neima svojoj čuti primérne vlade budi u rukah jednoga jedinoga ili nekakvoga starešinstva — narod naš bude pod težkim jarmom stenjal zakovan u verige železne. Krivda bi bila pred Bogom i svétom, kada bi kto k ovomu ljudstvu inače govoril no o ljubavi i božjem zakonu, jer on čuva neoskvernjenu svetinju serdca svojega, t. j. tverdu véru, sveta sporučila predédovah svojih, iskrenost u dnu serdca čutljivoga i plamtećega za vse sveto, dobro, isti-

nito. Narod naš mirno obdéljuje poljane svoje délo, koje će, kako svédoče knjige mudrosti, blagosloviti véćita pravda; — narod naš među bogovi svojimi neima zastupnika bojevah kervavih.

Ostavimo dakle krivu izobraženost rukotvorcah i lihvarah zapadnih, ako hoćemo zadostiti rodu svojemu! Pohadjajmo rado učilnice gdé bi ljud naš učitelj, koj istinu i svetu pravdu pozna i ju doveršuje. Božanstveno slovo, blaga misel, iskrena istinitost i naravska pravednost može uzplamtiti slavjanskoga muža; ogromna pako poslopja, oholost ljudska u bogatoj zlatom navezanoj, namrěžkanoj odori, prisiljena uznešenost kazališčah bezobraznih ga neće ganuti. **Ovo jest značaj slavjanski.** Upravo ovaj bi uzrok, da jošće hrani Slavjan célu svoju moć duševnu, da nije razdrobil silah svojih, da ga čeka slavna, sréćna budućnost; jer kada si zapad legne, da si odpočine na

lovorikah uvehlih, ustaja iztok pramalétni, da bude tim prie uzkers. Vile naše pohlébnó urešene po domaće u slavohramih naravske prostote krasnu imaju nalogu, da u raj pretvore zemlju pévajuć o miru, blagostanju, sréci ljudskoj. Mlado i staro je će poslušati, da ostane krasna, božanstvena slika u serdcih ljuda ćudorednoga. Zapadni majmun u odori svojoj šarenoj, će stidnim licem pobégnuti, da se skrije pred žarkim solncem u srédinu černe zemlje; svétu pak ostavi šarenu odoru, koju tudjini osnovaše, tudje nakitiše déve. Naša odéca sirotinska će krasna postati, kada ju znanosti rese i umétnost domaća proničuća iz naravske snage. Neće da tudju slavu traži rod slavjanski, da s njom svoje kiti glave; človéčanstvo bude njemu izvor blage rose, da s njom škropi polje naséjano sémencem domaćim. Obća sréca bude tebi uzor žitja tvojega, Slavio mila!

svoboda, jednakost budu boginje u hramu Vilah tvojih, da postaneš svobodna, krèpostna, da si slavna po širokom svétu, da si mila i draga svetoj pravdi, vsakomu ljubljena. Tako ćeš doveršiti poziv svoj božanski, da pokažeš inim narodom, kamo zagaziše, kamo tréba u buduće da se obaziru.

Porode mladi majke Slave! Savij se u obléku uz a j e m n e boje, ruke tvoje, trudi nogah, uma svit i kervca srodna budi skopčana u teženje j e d n o, j e d n a sverha budi jedno bude složnoj bratji, da vsa žitja jedno bude žitje. Kopaj rude, znanstva zlato u domaćoj zemlji, méri tudje blago pravom mérom, svoje séme séjaj na svoje poljane, pleti vénce iz d o m a ć i h ružah, kiti glavu svoju v l a s t n o m slavom. Uči mudrovanje stranjsko sa obzirom na slavjanski život prirodí priméren, čitaj tudje pèsni bolestne od obće boli uznešenosti krive zajedno sa pèsмами našimi, koje pévaju zakon božji na zemeljskom svétu, srécnu dobu naravi

krotke, mladosti nevine, ljubavi i pravednosti medjunarodne. Na svobodu i za obću sréću diži barjak nedobitni, štiti pravdu gdégod se nalazi, kori neusmiljno zlobu i u vlastnom njedru, da zaslužiš zlatni vénc kréposti i slave, da se skupi tebi najlépše cvétje. Kada izpolniš zadaću Bogom i Slavom započetu, onda bude letéti slava duha tvojega od uzhoda do zapada, korist pak budu uživati unuci stoperv pozdni, buduć da sémencu tréba plodne zemlje, blage rose, solnčane toplote, dok uzraste u steblo neoborivo, dok porodi voćje krasnomiriseće, zrélo. Svét zapadni će se čuditi tvojoj slavi, tvojoj sréći, on koj te sada prezira i se ti nemilostivo ruga zarad tvoje neprikladnosti za razumét bezobraznost njegovu. Otu slavu ćemo samo poslovanjem neutrudljivim postići, hrabrom odvažnostju. Neće muka biti muka, kada nam ljubav i narav ruke vodi,

neće znoj nam biti bréme no rosa spaso-
nosna, kada se razlije u korist naroda.
— Napréd dakle pobratimi mili, posestrime
drage, doba je ozbiljna !

ZVÉZDICA XIV.

To je slavská domovina,
Gdé ne vlada snaga ina,
Nego narav krotka, mila,
Kâ je pervim ljudem bila.
To je, to je druga nije,
Prava narav gdéno bdije.

Ivan Kukuljević.

Gdé je domovina slavjanskoga koléna?
Kuju zemljé stran može svojom imenovati
vlastninom? Koje nebo uzvija svod svoj jas-
ni nad domom slavjanskim, koj ljubimce svoje
nékom čarobnom silom k junačkim hrabrosti
činom uzplamti? — Gdé stermeće Tatre dižu
verhunce svoje u oblake sive, tam bi zibika
našega naroda, od onamo se razšíri détca jed-
ne matke u vse četiri strane svéta, da sta-
nuje u oserdčju prestare Europe. Gdé Do-
nava vije se po plodonosnoj zemlji od izvora

vse do ustja svojega, stanovahu rodbine našega koléna; gdé péneća Laba s Veltavom derećom po slavjanskom groblju se pretéka; gdéno hladna Visla rajsku zemlju škropi: gdé se Volga vali, ladje nosi blagapolne: tam bi slavska zemlja, tam bi naša domovina stara, tam bi ljudstvo gostoljubno, mirno i marljivo, koje svoje obdéljuje polje, svoja gleda stada, koje samo svoje brani, nikoga nenapada. Alj ne štiti mir i vlastna pravda pred nepravdom tudjom. Nemili udes uništi bezbrojna plémena Obotritah, Pomorjanah i inih granah naših na zapadnoj strani; dom se sruši nad njimi i pestavi iz razvalinah svojih ogromu gomilu, koja gole kosti krije posušene, da su primér tim užasni rodом našim iztočnim. —

Gdé je sada naša domovina? Ledeno morje, Balt péneći, sinja Jadra, černo morje ju céлива. Gdéno Balkan teži u visine, gdé se Kosovo širi tužno, tam je gnéздо serb-

skih sokolovah, tamo Bulgar obdéljuje polje svoje turskim zulumčarom, tamo seže do staroga Korinta. Černogorec čuva u svobodnih berdah križ, svobode znak ljudske, tamo jest sveti nikada podjarmljeni kraj, gdé je vsako berdo, vsaki kamen, vsaki vrutek žuboreći priča slave slavjanske, gdéno neoskverne divja smélost svete vére, doma i ognjišća. Od Triglava, od dereće Drave pruža Slovenec, stanujući na zapadnom kraju Jugoslavie, ruku svoju serbskoj bratji, da mu ova pripomogne u kolo domaće. Ovo jest južna strana stebła čveterogranatoga. —

Gdé se u Veltavi béla gora motri, koja bi od pregorke boli posédila, gdéno Praga, slavjanske Atene, ljubav goji do mudricah umétnicah, gdé se bratri iz Morave, Slovačke stare rukuju, — tam je grana česka lipa slavske. — — Gdé se širi ravno polje kraj pospéšne Visle, gdé se diže Kosciuškova mogila; tam je kervcom nakvašeno pozorišće

tolikih junačtvah, koliko zdravih serdcah kuca u hrabrih persah i kćeri Leha, tam je Poljska slavna, koja pozdno pride k bratji svojoj, da na uvék srodne ruke prigerli. — Na poljanah neizmérnih, koje Volga moči, širi krila svoja ruski orel u tri svéta déle, tako da mu nikada ne zajde solnce. Tam se obustavi korak divjim éetam, da nepoplave cítave Europe, da se neuničti za dolga stolétja božanstvena slika na zemlji našoj. Stari Kijov, ljubitelj mudricah, Moskva siva, glava roda Meha brata vabi tamo détcu milu, neka se skupi u sbor slavni, da mu tim prie procvéte prostranadomovina cvétjem mirisečím rajskim. Gdé Ural zlata otvara žile, da se resi majke prestol, da se gladno nasiti, žedno napoji čedo, gdé ledeno véter brije; tam je ruska grana lipe naše, koja povsuda nastavlja pupoljce krasnodišécéga cvétja. — Slavjan se moli bogovom svojim iskrenom pobožnostju, veselo žertvuje pervence pri-

délkah svojih, budi iz poljanah rodovitih, budi od bezbrojnih stadah. On poštuje zakon sveti, koj mu zagotovi obstanek rodinah udaljenih, on nečini nepravde nikomu, čuva narodnosti sveto pravo dragocéni ostavek svojih dédovah, on ne oskverni običajah, čudi i navadah slépim naslédovanjem tndjih naopáčinah gostoljubivo prime pod krov svoj vsakoga putnika, makar bil izmedju nepriateljah; on i tudje blago céni, koje ga ne oddaljiva od domácega ognjišća. Slavjan štjuje starost sédu, détea radostno vraćuje otcu, majci dobročinstva zadobljena; on jest véren Bogu, vladaru svojemu pravednomu, on jest dober obćan, deržavljan, jer ga jošće nepokvari zapad otrovom umstvovanja taštoga. Siromasi naši netraže bolje sréće u tudjem blagu, koje nikada nikoga nenasiti, no samo u radinosti sobstvenoj vide utéhu u svojoj nevolji. Slavjan neće da se komu klanja. Usta mu negovore récih, kojih serdce

ne počuti, kako misli, tako sbori u vsakoj dobi, jer u njemu vlada narav krotka, mila, koja bi vlastna pervoj dobi mladoga dětinstva. To je naša domovina od naravi kćerka rodjena, gdé se slavská réč govori, gdé se rodoljubje ori, gdégod ima vérne dětce, koja nad vsim ljubi otečestvo.

Doklegod nam se uzderži ovaj dar majke naravi pervobiten, nepokvarjen, dotle će nam zemlja uzroditi blagim plodom, milim nam i vsakomu tudjincu; doklegod nezagazimo u žalostne zapletke mehkužnoga svéta, dotle ćemo vsegda više te više se promicati na visoki stepen sréće i slave, dotle nam neće narod padati u ponor zaboravljenosti tužne. Čuvaj svetinju naravi rode mili! da si ponos i dika naša, da si primér, u kojem se vsi narodi ugledati mogu.

ZVÉZDICA XV.

Nebo mi je lice tvoje,
Serdecce tvoje, blago moje,
Ti mi oživljuješ mladost,
Ti si mà jedina radost,
Ti jedina si mi vse.

Ljudevit Vukotinović.

Domovino moja mila! budi ljuba serdca
mojega jedina. Vsaki mig mišljenja, vsaki
udarec serdca kucajućega za rod predragi,
vsaki célov mojih ustah tebi budi posvetjen;
jerbo si ti duša moje duše, serdecce mojega
serdca, tvoja usta ružnata so usta mojega
téla. Vsegda budi ti moja jedina misel, ma-
kar bil u dalekoj tudjini, koja ima vlastitih
dragocénosti i vlastite krasote za détcu svo-
ju. Vsaki cvét u stranoj domovini, vsaki po-
tok romoneći u tudjini, vsaka jeka, vsaka
ptica nosi ime moje domovine. Žarko soln-

ce, blédi mésec, jasne zvézde, véter tihi, burni, černi oblaci nose pozdrav miloj otčevini. Tebi uvék živim, domovino! tebi umerjem, tvoj sem u životu, tvoj u smerti, da ti život, kojega od tebe zadobih, povratim. Ti si meni dobra majka, kada sem i ja dober sin koj glas tvoj poslušá.

Kada polaziš, o mladino! tudje zemlje, da si nabereš različitoga cvétja iz perivojah znanstva, kojega ti za sada jošće domovina tvoja nedaje, nemoj se iznevériti otečestvu svojemu, budi mu sladka nada lépše prihodnosti i veselje u tugah njegovih. Spominjaj se uvék zvukovah domáćih, jezika materinskoga, kada se inih učíš jezikan, da ti tudjin rodjenoga brata neiztéra iz serdca. Učí se inih jezikan, osobito romanskih, da možeš nakititi perivoje svoje s biljem, koje se bez opasnosti može u nje presaditi, da cerpiš u izvoru znanstva med, jer Némčia ohola tudje blago za svoje prodava, da se

ti tim laglje ruga. Ljubav svojega nezah-
téva nigdé da odbaci štovanje tudjega, ču-
vati se samo tréba, da za silu bolešljivu ne-
zaméniš snage naravske. Nemojmo više slé-
diti tudjinskih naopakih običajah, da nepo-
stanemo opet robovi njihovi. — Kada učiš
umstvovanje zapadnoga svéta, to podobro
pazi, da pšenice s kukoljem ne méšaš, metni
ju na rešeto široko, da vse córavo odpadne,
premda ti samo mervica ostane; neka te
svét zapadni uči, kamo nesmé da
zagazi iztok mladi. Kada učiš povést-
nicu zapadnoga svéta, nemoj usisati otrova
obilno poséjanoga u poljanah otih, da neza-
ničuješ naroda, kojega tudjinci nepoznaju,
pred kojimi on skriva svetotajstva svoja u
glubini grudi svojih. Već nam svanuše zvézde
na iztočnom obnebjú, koje budu razsvétile
merklú do sada noć povéstnice naše — iz
nova jih porodi zibika prestara, visoke Tatre.
— Kada se čudiš pésmotvorom inim, nemoj

zaboraviti rumene zore jutrajnoga solnca, kada ga na večer vidiš sjajno zapadati. Pésme naše pévaju junačtvo, ljubav, narav krotku, milu i budućnost slavnu; glas serdca čutljivoga se na kratko vréme istinibog! nečuje, no dojde doba sposobnija a njegov glas dalje dopire, nego germljavina i tréskovica topovah. — Kada proučiš način vladanja stranjskih, osobito zapadnih deržavah, nemoj zaboravljati vlastitosti ~~slavjanskoga~~ života, ako nećeš da se život narodni ti pokvari s prahom kosti mertvecah živih, kojim ne terka više zdravo serdce u grudih, jer jim usahne kervca nepokvarjena. Spojene občine slavjanske nebudu dopustile, da ljuta zmija zapadnoga siromaštva digne glavu svoju na propast sréće društvijske. Slavjanski narod ima na sévernoj i na južnoj strani zaklad poln bogatstva u svojem občinskom redu, koj zasluži, da ga vsaki Slavjan uči, te opét prouči. — Mladići vi baveći se u tudjini, ne-

mojte nikada zaboraviti, da vsi trudi vaši imaju koristiti vašemu rodu, da vas domovina tamo šalje, da ju bolje tudjinstva braniti možete. Kada jutrom poviri pervo solnce u vašu malenu sobicu, koja budi naterpana gomilami proizvodah uma a ne ništetnostju žalostnoga nehajstva protivu vsega, što je dobro, blago i sveto, vsakokrat kada svane béli denek, skočite berzim skokom na noge lagahne, obrnite oči svoje tamo „gdé od drage domovine vsako jutro solnce sine“ pak hajda veselo k poslovanju. Vsaki čin, vsako slovo, vsaki hip, vsaki dih budi narodu milomu posvetjen, koj će onda kratkoma steći žudjeni cilj, jer matki Slavi je vsaki i najmanji aldov sveti, kojega će o svojem vrémenu obćenitom i sobstvenom srěćom nadariti. Vi pako, krasne ružice perivoja slavskoga, posestrime mile! gojite nebesku ćut rodoljubja iskrenoga u njedrah svojih, da nam bude žetva tim obilnia, kada

si mužke i ženske ruke pomognu uzajemno, da nam nemanjka nikoga izmed roda našega, kada se hvatimo u slavjansko kolo. Ručice vaše, déve krasne! neka vénčaju jasne glave budi zelenom lovorikom, budi nježnimi cvétlicami za znanstva zasluge.

Silna množina srodne bratje nam se u poslédnje doba odtudji, odstrani od majčinoga serdca, da tužna miruje na golom, studenom kamenju stranske domovine no ostali bi skorom prognani zavsím iz domovanja svojega tako, da otečestvo jedva grob imade za nas. Od sada neće više tako biti, jer je domovina naše blago, naše dobro, naša ljuba, naše vse; u svojem polju, u svojem toplom naručaju će nam ostarélim postljati grobnu postelju. S svojim cvétjem će nam gomile nakititi, jer ju ljubismo iz vsega serdca u sréci i nesréci, u vsakoj zgodi i nezgodi. — Pri-mi i nas, domovino! koji se pozdno iz strane tudjine k tebi vratjamo, koji te do sada ni-

jesmo poznavali, koju zatajismo pred svetom, koj te zaničuje. Tersiti se ćemo vsimi silami, da se tvoja dika, tvoja čest pravedno raznese po širokom svétu, da se bude zapad gluboko priklanjal, kada se prikaže solnašce prekrasno na iztočnoj strani.

ZVÉZDICA XVI.

Budučnost će biti dobra mati

Našem puku — već je kocka pala

Njeg've sréce — — —

P. Preradovic!

Pésnici su kano proroci naroda svojega, Oni nam perstom kažu svetu deželu, koju vide okom svojim duševnim. Oni narodu predstavljaju žalostnu prošastnost, da mu razvedre mutnu sadašnjost, da ga tim prisile k poslovanju marljivomu, koje se neplaši borbah kervavih ni znoja na čelu, ako se samo može dokopati do srédstvah boljše prihodnosti, sréćnie budućnosti. Proroci sabiraju mlado i staro u družbu jednu, da vsi čuju slova angjela božjega, koj je kori, ako se baciše gerdomu nehajstvu u studeni naručaj, koj je hvali i k postojanosti opominja, ako pojmiše izveršivati dolžnosti svoje svete.

Sréten narod, koj sluša glas angjelah svojih i je berzim korakom nasléduje! Minulosti naše mutno jezero nam se čini kano težki sen, kojega senjaše narod naš kroz stolétja tužna, sramotna. Čto ostavi smélost ljuta divjih ćetah, čto poštedi meć kervavi, to pokonča ljuta borba bratje nesložne. Tako postane domovina naša prostrano pozorišće nečlověčjega mesarenja, borbah strahovitih srodne détte, koja s bratskom kervcom zemljicu nakvasi ravnu, da se pomnoži rodovitost njena na korist vragovah. Stran zapadna jest nam ogromna gomila jedna, stran séverna široko ratišće, stran poldenska jedna temnica prostrana. Evo čto smo, jer nesložni bismo! Opet ćemo, véruj, ovo biti, gorje će nam biti, ako nam nesloga i nadalje vlada. —

Duh moj hodi širom po dalekoj zemlji, gleda déttu razeviljenu, tužnu; na gomilah preddédovah se pomoli višnjemu Bogu, na ratišću sbira kosti raztrošene, u temnici téši

temnićare jadikujuće. Zora puca na obzorju slavskom, bi' će skoro béla denka, proniknuti će tisuće žlahtnih ružah krasno, božanstveno mirisećih, koje vabe mlade roje bčelah slavskih k poslu sladkomu na korist i diku i slavu sobstvenu i naroda ogromnoga. Čversto raste zdravo steblo južnih granah lipa slavske polivene vrućom kervcom détee zarobljene, studenim znojem podjarmljenih sinovah. Serbska zemlja goji u njedru svomemu junačku hrabrost vitezovah nékdajnih, sokolovah sivih, koji proléte na Kosovo ravno, da se osveti pogaženje praotcevah. Serbska mišica osvobodi svoju domovinu dvojnoga jarma na južnoj i na sévernoj strani; ona stavi slavohrame Vilam umétnicam, zove déteu razstavljenú, oddaljenú od majčínoga krila, koju desno, levo ljute zmiije grizu. I Balkauu počne mlada zora rujnolična svitati, kada bi réke kervce naše popila zemlja krasna, da to bolje i bistrie cvéte sveto drévo jedna-

kopravnosti medjunarodne. Bulgarska neće više bugariti, jer već stupi korakom odvažnim u kolo deržavah Europejskih. Posijati će blago solnce skoro, ako Bog da i sréca slavenska! i pred prage bratje naše bosanske gdé se ljuto bori zaostavša prošastnost s krépkom budućnostju. Černagora zvésto čuva svoju staru, véčnu slavu, vsegda jest pripravna skokom pohitati na ravno polje, kada ju drugi Vidov den na junački pozove mejdan. Sinja Jadra, Sava, Drava jošće moći zmlju našu, koja hoće posrédoovati putem učenosti, obertnosti i brodarstva medju južnom stranom svéta zapadnoga i medju Aziom détčinskom. Jug premili spravlja se na pir slavni kod njega vse bi osnovano, samo da se délom dovede k sverhi. Šumava i Kerkonošé dižu svoje glave na sévernoj strani, gdé će svét minuli pokopati svoju slavu, da na grobu novi vénec zraste, vénec novi slavjanskoga cvétja. — Visla bude veselo pre-

tékati po poljanah plodonosnih, jer ne mute je potoki solzah, koje roni poljska détea nekajaka, kada vidi neslogu i strasti bésniti u žalostnoj domaćii. Zahman tražiste do sada pomoći od francezke, od némečke strani, jerbo samo vrage svoje kumite a zabacite sêrdca bratje svoje. Tužna jadikuje Slava mati, kada brat protiv brata u tudju korist, u vlastnu štetu diže bridku sablju, méri stréljicom gotovom, da samomu sebi ranu zaséka smertnu. Diže gusta megla se iz Poljske razcviljene, koja joj do sada zastira srodnu bratju na okolo, koju bol jednaka mori. Pozdno dojde spoznanje tvoje, bratjo poljska! no hvala Bogu, da nijesi zakasnila. — Ruska slavna stasa oriaškoga čuva zvésto svetotajstva stare slave, nékdajnoga žitja svobodnih rodovah naših. Sliši spév se Vilah slavskih iz daljine ledene, Vilah mladih, kćeri iztočnih, koje nose silne glase i u azijske strane. Kroz Rusku daljnu će prolaziti bla-

gor človečanstva u iztočne pustoši, da jim vrati dobro za zlo, da je pobédi silom duševnom, dočim one nas pobédiše silom želéznom. Ruska bude štit nam détcí zapadnoj ako nam pogibel préti iz ove strani, koju do sada štitismo télom svojim, da se laglje podigne na visoki stepen sréce ljudske i oholosti tašte.

O narode slavski! Sréčna doba slave tvoje hitrim korakom se bliža; ustani na noge lagahne, da joj pohitiš na susrét, da zasa-diš drévje, od kojega budu potomci vočje uživali, da poséješ sémenca sitna, iz kojih budu proiznikli krasnodišeći vénci slave tvoje. Vrata buduće sréce su nam široko otvorena, tréba samo da odvažno i bez bojazni unutra stupamo, da se nepreplašimo zmajevah, koji nas pred pragom poždreti hoću; oni nijesu drugo, nego zaostavše naka-zi dobe ostaréle, slabe. — Slava! Sla-

va! ori širom se po svétu, sliši urnebes se
strašen zlikovcem, milozvučen ljudem, koji su
dobroga serdca: vsuda jeka ječi, Slava od
radosti solze roni.

SVERHA.

Ajdte, déco, ajdte
Širom béla svéta,
Kano drobne čele
Od cvéta do cvéta

Stanko Vraz.

Mladino mila Jugoslavie lépe! Eto ti
zvézdicah drobnih i malenih, koje ti neka
kažu iztočnoga neba put kada po merkljini
zapadnoga svéta bludiš. Smélim korakom
za njimi, dok nam bude moć brez opasnosti
zablude sléditi dralku zanesljivu, da uzper-
kos burjam strahovitim i valovom pénećim
uzbunjenoga morja ségurno možemo bro-
diti u naravsko stanovanje Vilah iztočnih.
Slušaj drage volje glas serdca rodomiloga
i poslušaj jeku, koja se će, ako Bog da i
Slava mati, odzivati u tvojem ćutljivom, ne-

pokvarjenom serdca, da nam tim prie svane žarko solnce prolétja mladoga, koje nam se već javlja, jer nastavlja povsuda pupoljce bilje zeleno po poljanah domovine mile. Naméra ovih zvézdicaH upravo pred zorom zlatorujnom blistajućih jest, probuditi serdca speća u nehajstvu žalostnom, upaliti serdca topla pobratimah i posestrimah rodoljubivih, razplamtiti serdca vruća za Slave slavu, za rod ljubljeni i dom predragi. Malene ove čertice neka te vode k neutrudljivomu délovanju na polju književnosti slavske, na poljanah povéstnice, mudrovanja, narodoi deržavoslo-
vja: no vse u smislu uzajemnosti slavjanske. Uči jezik materinski revnostju praviH vlastimilah, opét ga uči i pro-
uči u vsih zelenikah; nikada pako nezaboravi, da vse grane iz jednoga rastu ste-
bla; da prestanemo cépiti i drobiti silu o-
gromnu jezika bogatoga, dapače da se u svojoj céloj snagi uzderži, kano jedno jedino

slovstvinško vezilo vsih Slavjanah. K tomu ti jest od potrebe, da razrěčja svojega domačega narěčja podobro učiš, da se upoznaš s narěčji sěvernimi, da proučiš svetu baštinu preddědovah naših, jezik cirkve pravoslavne, staroslavenskiju čestitu. — Ljubi blago narodnosti svoje serdcem iskrenim, plamtećim za naroda koristi i diku. Budimo pravedni protiv vsakoga pravednoga tudjinca; jer kto tudje štuje, zna svoje cěniti i ljubiti. Ovo štovanje nikada nebudi narodu tvojemu na štetu, da neprigerliš tudjih naopaćinah mésto krasote domaće, da te ne preziru tudjinci, da se ti nemiloserdno ne rugaju, kada sam ostavljaš blago svoje, da kod njih ostankah tražiš, koje blage volje déle poturici, da glada nepogine. Nemoj nikada zaboraviti, da si u tudjinskom taboru uskok kojega sovraže isti sovražnici, doćim te u narodnoj vojski slava roda, sréca sobstvena čeka. Trudi se bez odmora na-

lik drobnih bčelah i malenih mravljicah, koje hranu traže céli den, da si košnice i žitnice tim prie napolne. Poslovanjem neprestanim samo ćemo slavu steći i žudjenu sréću, težkim znojem ćemo doztignuti bratju srodnu, koja već od davna hrabro korači na susrét budućnosti veseloj. Nemojmo nikada sdvojiti na srécnom uspéhu radinosti naše, jer nam je upravo mutna doba sadašnjosti nesavétne poručanstvo, da se bliža **Slave den.** Hej Slovani, božja pomoć! —

